

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theses Vniversae Theologiae Speculativæ, Sacramentalis,
& moralis**

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

Liber IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42284

DE ANGELIS.

Excipe Christum; non tamen beatam Virginem nec homines in statu innocentiae, nec praescitos.

Personae publicae praeter Angelum custodem, habent alium quo diriguntur in iis, quae spectant ad regimen multitudinis.

Sunt etiam Angeli qui regnis, provinciis, civitatibus, & congregationibus praeficiuntur.

Res. 3. Angelus deputatur homini ad custodiam a nativitate, imò probabiliter aliqui existimant infantem, quandiu est in utero, habere Angelum sibi specialiter deputatum.

Angelus custos nunquam totaliter deserit hominem, sed tantum secundum quid, nec dolet de malis illius quem custodit.

Inter Angelos bonos interdum est pugna, quatenus pugnantia petunt, nescientes quid velit Deus.

Res. 4. Homines impugnantur a daemonibus, cuius tamen impugnationis ordo est a Deo.

Proprium est daemonis tentare hominem malo sine, nempe ut eum decipiat, & in peccatum precipitet.

Eadem tentatio potest esse probationis, ut a Deo permittitur, & seductionis, ut a daemone causatur.

Etsi daemon sit indirecte causa omnium peccatorum, non tamen omnia directe oriuntur ex illius suggestione.

LIBER IV.

DE AUXILIIS DIVINIS.

CAP. I. Potest homo in natura lapsa, cum solo *Res. I.* concursu Dei generali, cognoscere multas veritates speculativas ordinis naturalis: non tamen omnes collectivè.

Ut appetitus, omnia sciendi non sit frustra, satis est quod homo possit naturaliter aliam & aliam cognitionem assequi, quantum hujus vitae ratio patitur.

Res. II.

Ref. 2. Potest homo in natura lapsa, cognoscere multas veritates morales ordinis naturalis, sine speciali auxilio; non tamen omnes.

Intellectus practicus propter passiones, variasque occurrentes circumstantias, difficilius veritatem attingit, quam speculativus.

CAP. II. *Ref. 1.* Potest homo in natura lapsa bene operari moraliter sive propriis viribus, sive saltem per gratiam.

Ref. 2. Potest homo carens gratiâ sanctificante, adeoque existens in peccato mortali, bene operari moraliter.

Augustinus exigens charitatem ad opus bonum, intelligendus de opere utili ad vitam æternam.

Non etiam necessaria est fides ad bene operandum moraliter, debetque explicari Augustinus modo jam dicto, quando oppositum sentire videtur.

Non repugnat quod infidelis eliciat aliquod opus morale ex fine honesto, rectæque rationi consentaneo.

Ref. 3. Potest homo in natura lapsa efficere opus aliquod moraliter bonum cum solo concursu Dei generali.

Non omnia opera moraliter bona disponunt proprie ad remissionem peccatorum, sed ea ut summum quæ fiunt ex gratia.

Sunt quædam opera moralia valde difficilia, quæ sine gratiæ auxilio fieri nequeunt.

Incredibile est ex jure ipso creationis & conservationis, non deberi homini circumstantias, in quibus vel semel sit bene operaturus.

CAP. III. *Ref. 1.* Potest homo in natura lapsa, Deum aliquo modo diligere sine auxilio gratiæ.

Amor in Deum, ut naturæ authorem tendens, non est proprie dispositio ad gratiam.

Ref. 2. Potest homo in natura lapsa, diligere Deum amore aliquo benevolentiæ, sine auxilio gratiæ.

Inter

Inter Deum & homines potest esse amicitia, non modò supernaturalis, sed etiam naturalis.

Per amorem Dei super omnia, non intelligitur amor benevolentia affectivus, sed obedientialis.

Ref. 3. Non potest homo in natura lapsa, propriis viribus amare super omnia Deum, ut naturæ auctorem.

Etsi amor ille non excedat vires phycas voluntatis humanæ, per se spectatæ; eas tamen superat, si spectentur difficultates quæ occurrunt.

Unde etiam fit; ut sine speciali auxilio, non possit ad actum reduci naturalis inclinatio, quam habet homo ad Deum super omnia diligendum.

CAP. IV. *Ref. 1.* Non potest homo lapsus servare longo tempore totam legem naturalem, sine gratia.

Ejusmodi lex, etsi quoad ordinem sit proportionata naturæ lapsæ, non tamen quoad executionem.

Ref. 2. Potest homo in natura lapsa, cum divino auxilio servare omnia præcepta naturalia.

Etiam præceptum, non concupisces, & præceptum diligendi Deum super omnia.

Ordinariè diuturna legis naturalis observatio non habet locum, nisi in fidelibus, & justis.

Ref. 3. Non potest homo lapsus vitare omnia peccata venialia longo tempore, cum auxiliis ordinariis gratiæ.

Ex speciali tamen privilegio, quale B. Virgini colatum fuit: omnia venialia caveri possunt.

Exceptâ B. Virgine, nullus sanctorum ab omni culpa veniali in hoc mundo fuit immunis.

CAP. V. *Ref. 1.* Non potest homo credere mysteria fidei, ut oportet ad salutem, sine gratiæ auxilio, etiam postquam sufficienter sunt proposita, & probatum à Deo esse revelata.

Intellectus noster nulli veritati facultate propria assentiri potest, nisi ea vel immediatè, vel mediatè per rationem naturalem patefiat.

Potest

Potest tamen homo, naturæ viribus, credere mysteria fidei, assensu aliquo opinativo, & humano.

Ref. 2. Voluntas credendi, seu pius ille affectus voluntatis, quo intellectus movetur ad assentiendum mysteriis fidei propositis, est ex gratiæ auxilio.

Idem dic de hujus voluntatis initio, quod consistit in actu quo intellectus judicat, credendum esse.

Ejusmodi autem actus intellectus est prima gratia vocans seu præveniens, qua homo excitatur ad fidem amplectendam.

Ref. 3. Non potest homo, sine speciali auxilio amare Deum ut authorem gratiæ, amore benevolentia.

Quod intellige etiam de benevolentia imperfecta, quam esse supernaturalem non repugnat.

Imò hoc extendendum ad amorem concupiscentiæ, quo homo Deum diligit, ut bonum suum supernaturale.

Ref. 4. Non potest homo servare quoad substantiam, ullum præceptum affirmativum supernaturale, de interno actu, sine auxilio gratiæ.

Quod non tantum debet intelligi, de omnibus præceptis collectivè; sed etiam de singulis, idque quoad quemlibet eorum actum.

Unde quando præceptum supernaturale obligat, non potest vitari peccatum contra illud, absque auxilio gratiæ.

Ref. 5. Non potest homo sive proximè, sive remote se disponere ad gratiam habitualem, sine auxilio gratiæ.

Vulgatum illud, facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam, intelligitur de faciente ex gratiæ auxilio.

CAP. VI. *Ref. 1.* Celebris est divisio gratiæ actualis in excitantem & adjuvantem.

Excitans consistit in sancta cogitatione, & pio affectu, quibus Deus pulsat cor hominis, & movet ad bonum.

DE AUXILIIS DIVINIS 59

Gratia excitans confertur homini sine illius libero consensu, sed non sine illius influxu physico.

Eam autem Deus producit per se immediatè, & non interventu alicujus qualitatis aut motionis creatæ.

Ref. 2. Gratia adjuvans est auxilium actuale ordinis supernaturalis, quo Deus juvat voluntatem creatam ad actus supernaturales.

Ad actus supernaturales sufficit habitus ejusdem ordinis, neque ad eos requiritur gratia actualis adjuvans.

Ref. 3. Gratia adjuvans non concurret priùs naturæ ad opus supernaturale, quàm liberum arbitrium.

Neque se habet propriè ut causa totalis respectu actus supernaturalis, sed ut causa partialis dumtaxat.

Reprehenduntur Semipelagiani, quia inter Deum, & nos ita partiebantur, ut dicerent initium fidei esse à nobis, incrementum à Deo.

Ref. 4. Alia est divisio gratiæ actualis, in operantem, & cooperantem, quæ cum præcedenti coincidit.

Unde operans fit in nobis, sine nobis moraliter, seu liberè operantibus; licet ad illius productionem physicè concurramus.

Et distinguitur à cooperante, eo modo quo excitans ab adjuvante distinguitur, nempe aut moraliter juxta nonnullos, aut etiam realiter juxta alios.

Tertia est divisio gratiæ actualis, in prævenientem, & comitantem, seu subsequenter, quæ à præcedentibus non distinguitur.

CAP. IX. *Ref. 1.* Datur gratia aliqua ad benè agendum sufficiens, in iis qui de facto non benè operantur: quique proinde carent gratia efficaci.

Gratia sufficiens non videtur distincta ab excitante, & adjuvante, in actu primo spectata.

Ref. 2. Ea tantum gratia dicitur absolutè sufficiens ad aliquam operationem, quæ sufficit ut homo actu operetur, si velit. Non

Non negamus tamen, quin requiratur concursus Dei proportionatus, ex parte operationis.

Res. 3. Parvulis omnibus paratum est auxilium sufficiens ad salutem, quantum est ex parte Dei.

Idem dicendum de omnibus adultis, etiam infidelibus, & excœcatis.

Res. 4. Gratia sufficiens ad conversionem non datur quovis tempore, sed certis momentis juxta ordinationem Dei.

Hæc tamen gratia est semper omnibus parata, ad vitandum novum peccatum.

Præceptum conversionis ad Deum non semper urget, sed certis duntaxat temporibus.

Res. 5. Admittenda est quædam gratia efficax, ita movens hominem ad bonum, ut sequatur effectus.

Gratia efficax non distinguitur realiter ab excitante, seu vocante, cujus proprium munus est, impellere suaviter ad opus.

Res. 6. Probabilis est sententia quæ docet, gratiam efficacem realiter & physicè movere voluntatem ad opus bonum.

Non tamen hæc gratia physicè prædeterminat voluntatem ad opus, injecta ei antecedente agendi necessitate.

Deus non expectat voluntatem, antequam gratiâ divinâ præventa sit, præventam tamen expectat, ut consentiat.

Efficacia gratiæ in actu primo nullo modo pendet à voluntate, sed tantum efficacia in actu secundo, seu efficientia.

Res. 7. Efficacia gratiæ poni solet in certa congruitate, & contemperatione vocationis divinæ cum libero arbitrio, ex qua, juxta præscientiam Dei, infalibiliter sequitur effectus.

Ex duobus æquali gratia in actu primo præventis, fieri potest, ut unus consentiat, non alter.

DE GRATIA HABITUALI.

CAP. VIII. **D**atur aliquod donum gratiæ divinitus
Ref. 1. **D**infusum, quod post operationem in
 anima nostra habitualiter permanet.

Dari gratiam habitualem jam videtur esse de fi-
 de post Concilium Tridentinum: antea tamen non
 erat.

Ref. 2. Habitus gratiæ sanctificantis realiter à cha-
 ritate distinguitur: esto quicquid in scriptura dicitur
 de gratia, de charitate etiam dicatur.

Gratia habitualis constituit hominem in statu su-
 pernaturali, ad habitus operativos ejusdem ordinis,
 ex congruitate præsupposito.

Ref. 3. Gratia habitualis ex natura sua augeri po-
 test, idque in infinitum.

Gratiæ augmentum fit in hominibus per bona i-
 pforum opera, tanquam per causam meritoriam.

Gratia ordinariè non augetur ex opere operantis,
 nisi juxta proportionem meritorum, interdùm
 suprâ.

Nullus est viator, qui non possit ulteriores in gra-
 tia progressus facere.

Ref. 4. Gratia habitualis amitti potest, idque non
 solùm infidelitate, sed etiam quovis alio peccato
 mortali.

Peccatum mortale non expellit gratiam efficien-
 ter physicè, sed tantùm moraliter, seu demeritoriè.

Gratia habitualis absolutè minui potest, non ta-
 men de lege ordinaria.

CAP. IX. *Ref. 1.* Deus solus de facto est causa prin-
 cipalis gratiæ, imo de potentia absoluta nulla crea-
 tura potest vi sua gratiam producere.

Deus non tantùm est causa generalis gratiæ, sed
 etiam particularis, potiori titulo quàm effectuum,
 quos solus producit, etsi causam creatam habere
 possint.

Ref. 2. Gratia habitualis non creatur propriè, sed
 ut sum-

62 DE GRATIA HABITUALI.

ut summum improprie, quatenus producitur nullis præcedentibus meritis.

Gratia educitur ex anima, in cuius potentia obedienciali passiva continetur.

Congruum est ut gratia educatur ex ipsa essentia animæ, sicut habitus operativi ex potentiis illius educuntur.

Res. 3. Nulla potest assignari qualitas, quæ fit dispositio physica ad gratiam.

Dantur tamen variæ dispositiones morales ad gratiam, quæ consistunt in quibusdam bonis actibus peccatoris.

Inter dispositiones ad justificationem in adultis necessarias, numerantur fides, spes, timor, dilectio Dei, & similes actus.

Res. 4. Dispositio ultima ad gratiam habitualement, non procedit effectivè ab ipsis habitibus gratiam comitantibus, sed ab auxilio actuali.

Non tamen ex vi talis dispositionis homo consequitur remissionem peccatorum, prius naturâ quàm gratia illi infundatur.

Eodem instanti temporis quo prædicta dispositio existit, gratia habitualis infunditur, à qua infusa formatur, & valorem accipit.

Res. 5. Non potest homo certò scire, certitudine fidei divinæ, se justum esse.

Aliqui viri perfectiores habent certitudinem moralem, actualis formidinis expertem, de sua justitia.

Ordinariè tamen homines justus non habent nisi probabilitatem aliquam conjecturalem, cum formidine conjunctam, de sua justitia.

CAP. X. *Res. 1.* Homo est formaliter justus, per formam gratiæ ipsi intrinsicam, & non tantum per justitiam Christi illi imputatam.

Unde quando dicitur, Christum nobis esse sapientiam, & justificationem, sensus est, eum nobis esse authorem sapientiæ, & justitiæ.

In justis.

DE GRATIA HABITUALI. 63

In justificatione hominis peccata verè tolluntur, ita ut amplius non remaneant, quoad aliquam rationem culpæ.

Res. 2. Renovatio interna quæ fit per gratiam, est mutatio aliquo modo distincta à remissione peccatorum.

Est etiam quodammodo connaturaliter cum ea conjuncta, non præcisè ob entitatem physicam gratiæ, sed ratione quorundam effectuum moralium, quos adjunctos habet.

Infusio gratiæ, & remissio peccati fiunt in eodem instanti, illaque est prior naturâ in genere causæ formalis, hæc in genere causæ materialis.

Nullus actus quantumvis perfectus, sive sit contritio, sive amor Dei super omnia, est causa formalis justificationis.

Patres dicentes charitatem actualem esse perfectam justitiam, intelligendi sunt dispositivè, non autem formaliter.

Res. 4. Peccatum mortale de potentia absoluta remitti potest sine ulla physica mutatione peccatoris, sive actuali, sive habituali.

Ad remissionem peccati sufficeret condonatio ex parte Dei, sicut ad remissionem injuriæ inter homines, satis est, quòd læsus eam condonet.

Resp. 5. De potentia absoluta gratia habitualis potest simul esse in eodem subjecto cum peccato mortali, sive actuali, sive habituali.

Non tamen in eo casu idem homo simul esset justus & injustus, gratus & ingratus; sed simpliciter injustus, & ingratus.

CAP. XI. *Res. 1.* Datur verum aliquod hominis meritum apud Deum, consistens in aliquo actu libero, quique ex auxilio gratiæ procedat.

Illustrantur merita Christi, ex eo quòd suis meritis vim merendi hominibus dederit.

Exemplum Christi ostendit non requiri ad meritum, libertatem quoad specificationem inter bonum & malum.

Res.

64 DE GRATIA HABITUALI.

Ref. 2. Ad meritum non requiritur, ut sit opus à charitate elicitum, vel imperatum.

Actus supernaturales ex se, & sine relatione charitatis, ad finem supernaturalem tendunt.

Ref. 3. Ad proprium meritum requiritur ex parte operantis, gratia sanctificans, & status viatoris.

Requiritur etiam ut hic vivat, conditione mortali; Unde Enoch & Elias extra statum merendi videntur constituti.

Ref. 4. Opera hominis non merentur propriè de condigno præmium æternum, sine aliqua promissione, aut pacto ex parte Dei.

Ne quidem ipsius Christi opera fuerunt actu meritoria citra promissionem Dei: etsi ex se essent valoris infiniti.

Potuerunt tamen Patres antiqui accipere gratiam ex meritis Christi, etsi hæc nondum existerent, nec condiciones ad ea requisitæ, nisi in prævisione Dei.

CAP. XII. *Ref. 1.* Non potest peccator mereri de condigno gratiam sanctificantem, remissionem peccatorum.

Potest tamen eam mereri de congruo, quatenus per actus supernaturales se disponit ut potest, ad eam consequendam.

Verùm hoc meritum non impedit quin gratia homini gratis conferatur, & non ex debito iustitiæ.

Ref. 2. Iustus potest mereri de condigno augmentum gratiæ sanctificantis, idque per actus etiam habitu gratiæ remissiores.

Augmentum gratiæ respondens actibus remissis, tribuitur homini statim in hac vita.

Ref. 3. Non potest homo mereri sive de condigno, sive de congruo perseverantiam strictè sumptam, ut includit quidquid à puncto justificationis ad perseverandum requiritur.

Potest tamen iustus præventus auxiliis gratiæ, mereri

DE GRATIA HABITUALI. 65

mereri de congruo alia auxilia ad perseverandum
necessaria, idque successive, & veluti per partes.

Res. 4. Justus non potest mereri de condigno repa-
rationem post lapsum, seu ut Deus eum liberet à
peccato mortali, si in illud inciderit.

Probabile tamen est, justum interdum mereri de
congruo, per longam in bonis operibus perseveran-
tiam, ut Deus illius misereatur, si è gratia exci-
derit.

Potest etiam justus peccatori de congruo mereri
primam gratiam, per quam ad Deum efficaciter con-
vertatur.

Res. 5. Probabile est hominem mereri de condi-
gno primam gloriam, per actum illum quo extra sa-
cramentum ultimatè ad gratiam habitualement dispo-
nitur.

Quare talis actus considerari debet, non ut natu-
rà antecedit gratiam habitualement, sed ut ab ea for-
matur, & dignitatem quandam moralem acci-
pit.

THE-